

ми» [7, с.323]. Ця позиція Р. Пенроуза, як і Дж. Серла (концепції «китайська кімната», «силіконові мізки»), підтримує загальну концепцію про принципову неможливість комп'ютерного розуміння (мислення). Тож вирішення проблеми безсмертя людини в спосіб «перенесення» особистості (свідомості, «Я») на нові – «вічні» (електронні, кремнієві тощо) носії – блеф. Твердження про повноцінне існування людини в «інформаційній», «цифровій моделі», машинній формі, «програмній версії» (Г. Моравек, Р. Курцвейл та ін.), безпідставне.

Список використаних джерел

1. Бостром Н. Сколько осталось до суперинтеллекта? // Информационное общество. – М.: ООО АКТ, 2004. – С. 313–340. 2. Глушков В.М., Мороз А.Я. Проблема «искусственного интеллекта» в свете идей Ф. Энгельса // Ф. Энгельс и современное естествознание. – К.: Наук. думка, 1979. – С. 268–292. 3. Кайку М. Фізика майбутнього. Як наука вплине гна долю людства і змінить наше повсякденне життя у ХХІ сторіччі. Пер. з англ. – Львів: Літопис, 2013. – 432 с. 4. Кордюм В.А. Наша «агреевая кожа» – это наша проблема. Нам ее и решать. – К., Логос, 2006. – 264 с. 5. Лук А.Н. Психология творчества. – М.: Наука, 1978. – 128 с. 6. Нагель Э., Ньюмен Дж. Р. Теорема Геделя. Пер. с англ. Изд. 2-е. – М.: КРАСАНД, 2010. – 120 с. 7. Пенроуз Р. Тени разума: в поисках науки о сознании. – Москва-Ижевск, Ин-т компьют. иссл., 2005. – 688 с. 8. reading.org.ua/bookreader.php/11489/Vindzh-Tehnologicheskaya_Singulyarnost%27.html.

О. О. Маруховська-Картунова

РОЛЬ ЛОГІКИ ЯК ФІЛОСОФІЇ МИСЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Логіка як філософія мислення та наука і навчальна дисципліна про форми та закони мислення здавна цікавила й продовжує цікавити мислителів та науковців різних часів і народів, які поцінювали й поцінують її надзвичайно високо. Зокрема, засновник логіки давньогрецький філософ Аристотель вважав її «наукою про доведення», Ф. Бекон – «наукою про науку», І. Кант – «наукою про універсальні правила використання інтелекту», а відомий американський логік Ч. Пірс у своїй «Вступній лекції до вивчення логіки» (1883 р.) – «мистецтвом мистецтв, наукою наук («art of arts, science of sciences») [6, р. 11-12].

Тут слід звернути увагу на те, що на Заході дедалі міцнішає оновлений тренд, а саме: підвищення теоретичного й практичного інтересу до логіки як до науки, навчальної дисципліни і мистецтва правильного мислення та більш ефективного використання її потенціалу для підготовки висококваліфікованих спеціалістів для всіх сфер людської діяльності. «Серед чисто гуманітарних наук, – зазначається в одному з підручників з логіки, – філософія (та її важлива складова – логіка) є найбагатішою і найважливішою, оскільки її мета найвеличніша, процеси найбільш інтелектуальні, а її вчення забезпечує теоретичні засади інших наук. Вони отримують від неї принципи і закони своїх досліджень та мету й цілі, на які вони мають бути спрямовані. Логіка (як розділ філософії) – це наука, яка спрямовує розум на пошуки і отримання істини... Логіка, строго говорячи, є наукою, тому, що вона не лише визначає правила, а й спрямовує наш інтелект на досягнення істини, а також на розуміння причин того, чому це відбувається саме таким чином» [4, р.8-9].

Вартує уваги і те, що західні науковці й викладачі накопичили значний досвід щодо написання підручників і посібників з логіки та відповідної підготовки студентів. Ознайомлення з цим досвідом, його критично-креативне використання може, на нашу думку, сприяти більш глибокому розумінню життєво важливої ролі логіки у розвитку всіх сфер суспільного життя нашої країни та подальшому її дослідженню і вдосконаленню вивчення у ВНЗ України..

І хоча у відповідній науковій літературі існує чимало визначень цієї науки, автор наважується запропонувати власне: «**Логіка – це філософська наука й навчальна дисципліна про форми, принципи і методи правильного мислення та мистецтво правильного міркування**». Однак, тут варто нагадати твердження Ч. Пі-

рса про те, що здатність правильно мислити – це «не стільки природний дар, скільки довго і важко засвоюване мистецтво». Звісно, що для його набуття потрібні необхідні умови, а саме: 1) належний, зокрема обов'язковий статус логіки в системі освіти; 2) наявність висококваліфікованих викладачів; 3) підготовка нових вітчизняних підручників і посібників; 4) розробка та формування у студентів відповідних компетентностей та ін.

Показово, що у західних університетах все більше уваги приділяється проблемам формування у студентів відповідних компетентностей. На підтвердження цієї тенденції наведемо цитату з одного із популярних підручників: «Логіку, – зазначається в ньому, – можна визначити як науку про концепції та принципи правильного мислення. Її мета полягає у розвитку майстерності міркувань... Ця мета має також величезну практичну цінність, оскільки за допомогою методів логіки ми уточнюємо наші ідеї, формулюємо проблеми, приймаємо рішення, робимо вибір та скеровуємо наші дії. **Важко навіть уявити більш важливі компетентності ніж здатність добре мислити**» [5, р. 1].

Згідно компетентнісного підходу (competence-based approach) у побудові та реалізації навчальних програм (Проект TUNING – Tuning Educational Structures in Europe) «Загальні (generic) компетентності – це знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання певної програми навчання, але які мають універсальний характер» [3, с. 11]. Загальновідомо, що першим рядком у переліку загальних компетентностей (Tuning, 2012) значиться «Здатність до аналізу та синтезу». Цю загальну найважливішу і найпотрібнішу компетентність для всіх спеціальностей вищої школи найкраще формує така наука і навчальна дисципліна як логіка.

Природно, що майже у всіх проектах «Стандартів вищої освіти 2016-2017» в переліку загальних компетентностей випускника першим або іншим рядком записано – «Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу» [1, с. 7; 2, с. 4]. Що стосується знань, які студент здатен продемонструвати після завершення навчання, то це має бути: «Знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ логіки, норм критичного підходу, основ методології наукового пізнання, форм і методів аналізу та синтезу» [1, с. 10].

Виходячи з вищенаведеного, пропонуємо, по-перше, ввести в навчальні плани для всіх спеціальностей ступеню вищої освіти «бакалавр» навчальну дисципліну «Логіка» як обов'язкову, а не вибіркову. А, по-друге, спробуємо більш розгорнуто сформулювати загальну компетентність, яка стосується саме логіки:

1) Знати основи логіки, основні принципи і закони правильного мислення, зміст основних форм мислення – понять, суджень та умовиводів, загальні правила і вимоги їх доведення і спростування, які розкривають сутність логічної аргументації та сприяють формулюванню і розв'язанню задач. 2) Уміти за допомогою формальних логічних процедур проводити структурування, аналіз та синтез загальнонаукової інформації на її відповідність вимогам внутрішньої несуперечності та достатності для забезпечення ефективної діяльності. 3) Вміти опанувати понятійно-категоріальний апарат логіки, характеризувати принципи і закони мислення, розуміючи їх значення для своєї професійної діяльності. 4) Бути здатним застосовувати закони формальної логіки в процесі інтелектуальної професійної діяльності, оволодіти навичками логічно правильного, тобто чітко визначеного, несуперечливого, послідовного і доказового аналітичного мислення.

Список використаних джерел

1. *Стандарт вищої освіти України. Ступінь вищої освіти «Бакалавр» Спец-ть 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» // Проекти «Стандартів вищої освіти 2016-2017»* URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>. 2. *Стандарт вищої освіти України. Ступінь вищої освіти «Бакалавр» Спец-ть 053 «Психологія» // Проекти «Стандартів вищої освіти 2016-2017»* URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada->

*ministerstva/proekti-standartiv-vishhoi-osviti.html. 3.Шашкевич Ю. Компетентнісний підхід у по-
будові освітніх програм
URL:http://lawfaculty.chnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/11/Competence_Approach_Rashkevych_Nov.2014-1.pdf. 4.Coppens Ch. *A Brief Text-Book of Logic and Mental Philosophy*. New York: Boucher Press, 2008. 288 p. 5.Jonson R. *A Logic Book: Fundamentals of Reasoning*. Belmont: Wadsworth Publishing; 2006. 352 p. 6.Peirce Ch. *Introductory Lecture on the Study of Logic*. // *Johns Hopkins University Circulars*. Vol. 2. № 19. P. 11-12.*